

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-04-24

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Peter Kindlund samt justitierådet Göran Lambertz.

Förstärkta kapitaltäckningsregler

Enligt en lagrådsremiss den 3 april 2014 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag,
2. lag om införande av lagen (2014:000) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag,
3. lag om kapitalbuffertar,
4. lag om införande av lagen (2014:000) om kapitalbuffertar,
5. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
6. lag om ändring i lagen (1980:1097) om Svenska skeppshypotekskassan,
7. lag om ändring sparbankslagen (1987:619),
8. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
9. lag om ändring i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,
10. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
11. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
12. lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,

13. lag om ändring i lagen (2000:35) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag,
14. lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder),
15. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
16. lag om ändring i lagen (2004:46) om värdepappersfonder
17. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
18. lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
19. lag om ändring i lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,
20. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
21. lag om ändring i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut,
22. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
23. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster,
24. lag om ändring i lagen (2011:755) om elektroniska pengar,
25. lag om ändring i lagen (2011:1268) om investeringssparkonto,
26. lag om ändring i lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Sarah Svenblad och Galit Saar samt ämnessakkunniga Thérèse Orlando Rülcker och departementssekreteraren Erik Willers.

Lagrådet har tagit emot två skrivelser från Svenska Bankföreningen.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

I remissen föreslås en lagreglering som syftar till att i svensk rätt införa de nya kapital- och likviditetsreglerna i den globala Basel 3-överenskommelsen. De remitterade lagförslagen grundar sig på de unionsrättsliga rättsakter som har tillkommit i detta syfte, nämligen i första hand Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (i remissen benämnt kapitaltäckningsdirektivet) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (i remissen benämnd tillsynsförordningen).

I sitt yttrande över förslagen till den nuvarande lagregleringen (se prop. 2006/07:5 s. 380) uttalade Lagrådet bl.a. följande.

Lagrådet har när fråga varit om genomförande av tidigare EG-direktiv på området bl.a. uttalat att dessa var skrivna på ett sådant sätt som gjorde dem svårtillgängliga för alla som inte var specialister på värdepappers- och kapitalmarknadsfrågor (se prop. 1994/95:50 s. 524). Nu aktuella direktiv uppvisar en om möjligt ännu högre grad av komplexitet. Såsom skett i anledning av tidigare EG-rättslig lagstiftning på det finansiella området har lagstiftaren sökt lösa de problem som är förknippade med implementeringen av ett i många stycken svårgripbart och tekniskt utformat direktiv genom att ange grundläggande principer i en ramlag medan det överlämnats åt regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att besluta om övriga bestämmelser. Denna lagstiftningsteknik har lett fram till mycket vidsträckta bemyndiganden, som får anses ligga på gränsen till att avse frågor rörande sådana preciseringar eller kompletteringar som bör behandlas genom utnyttjande av i lag gjorda bemyndiganden. Genom lagstiftningens anknytning till de bakomliggande EG-direktiven får dock närmare anses ha angetts ramarna för de olika bemyndigandena. Med hänsyn härtill och den mångfald tekniskt komplicerade och detaljerade regler som direktiven innehåller och som det varken framstår som lämpligt eller praktiskt genomförbart att införa i lag får

därför i detta sammanhang en sådan lagstiftningsteknik, i likhet med tidigare lagstiftning på området, godtas. Mot bakgrund härav och då reglerna om kapitalbasens beståndsdelar och om stora exponeringar överförs i stort sett oförändrade till den nya lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar, samtidigt som lagförslagen i övrigt i stor utsträckning synes ha utformats med beaktande av vad Lagrådet påtalat i samband med tillkomsten av nu gällande kapitaltäckningslag och andra lagar på det finansiella området, föranleder de nu remitterade lagförslagen endast vissa mindre erinringar från Lagrådets sida.

Dessa uttalanden är i stor utsträckning tillämpliga även på de nu aktuella lagförslagen. Det finns bara begränsat utrymme för Lagrådet att ifrågasätta det sakliga innehållet i lagförslagen. Granskningen har i huvudsak inriktats på formella frågor om sättet att införliva den unionsrättsliga regleringen med svensk rätt.

Förslaget till lag om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag

1 kap. 3 §

Enligt paragrafen ska det som sägs i 6 kap. 9 och 11 §§ tillämpas på vissa befattningshavare i europabolag och europakooperativ. Eftersom paragrafen inte berör något annat kapitel i lagen, kan det ifrågasättas om inte paragrafen borde placeras i 6 kap.

1 kap. 6 §

I paragrafen föreskrivs att Finansinspektionen är behörig myndighet enligt tillsynsförordningen och utövar tillsyn över att förordningen och denna lag följs. Däremot anges inte att Finansinspektionen är behörig myndighet enligt kapitaltäckningsdirektivet.

Under föredragningen har framhållits att så hittills inte har skett när det har handlat om att genomföra direktiv på finansmarknadsområ-

det. I stället framgår det i lagarna indirekt att Finansinspektionen är den behöriga myndigheten genom att det föreskrivs att inspektionen utövar tillsyn över att lagbestämmelserna följs och att inspektionen ges de befogenheter som krävs enligt direktiven.

Lagrådet godtar denna förklaring.

2 kap. 1 §

Enligt paragrafen ska Finansinspektionen i vissa fall besluta att ett institut ska uppfylla ett särskilt kapitalbaskrav. Det gäller enligt punkt 1 om institutet "inte uppfyller något av kraven" i några uppräknade bestämmelser. Avsikten är att Finansinspektionens skyldighet ska inträda redan om något av kraven inte är uppfyllt. Detta framgår tydligare om punkten formuleras exempelvis enligt följande:

1. något av kraven i 6 kap. 1–3, 4 a, 4 b och 5 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller 8 kap. 3–8 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden inte är uppfyllt,

I punkt 2 föreskrivs att Finansinspektionen ska besluta om ett särskilt kapitalbaskrav om det i samband med en översyn och utvärdering av institutet bedöms nödvändigt för att täcka risker som institutet är eller kan bli exponerat för och risker som institutet utsätter det finansiella systemet för.

Under lagstiftningsärendets behandling har det framförts skilda uppfattningar i frågan om särskilda kapitalbaskrav ska kunna påföras för risker som institutet utsätter det finansiella systemet för och inte bara för risker som institutet utsätts för.

Utredningen om nya kapitaltäckningsregler fann i sin analys av artikel 104.3 d i kapitaltäckningsdirektivet (SOU 2013:65 s. 347 f.) att bedömningen av om ett institut ska ha ett särskilt kapitalbaskrav ska ta

sin utgångspunkt endast i sådana risker som institutet är exponerat för. I lagrådsremissen (s. 223 f.) uttalar regeringen som sin mening – med stöd av remissvar från Riksbanken och Finansinspektionen – att den risk som instituten utsätter det finansiella systemet för bör kunna beaktas. Båda ståndpunkterna har goda skäl för sig och Lagrådet har inte underlag för att avstyrka remissförslaget som stridande mot unionsrätten. Detta gäller särskilt som det kan hävdas att direktivbestämmelsen inte hindrar att en sanktion tillgrips i fall som inte omfattas av bestämmelsen.

Enligt punkt 3 ska Finansinspektionen besluta om ett särskilt kapitalbaskrav, om det finns skäl att anta att det är sannolikt att institutet inom tolv månader inte längre kommer uppfylla sina skyldigheter. Formuleringen av beviskravet är onödigt invecklad. Lagrådet föreslår att punkten ges följande lydelse.

3. det är sannolikt att institutet inom tolv månader inte längre kommer att uppfylla sina skyldigheter enligt första stycket 1.

2 kap. 3 § och 10 kap. 2 §

I 2 kap. 3 § föreskrivs att Finansinspektionen ska besluta att ett institut ska uppfylla ett särskilt likviditetskrav ”om det behövs för att täcka de likviditetsrisker som ett institut är eller kan bli exponerat för och de risker som ett institut utsätter det finansiella systemet för”. Genom bestämmelsen avses artikel 105 i kapitaltäckningsdirektivet bli genomförd i svensk rätt.

Liksom i fråga om 2 kap. 1 § 2 har det beträffande denna paragraf ifrågasatts om den kan aktualiseras vid risker som institutet utsätter det finansiella systemet för. Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört i anslutning till den nämna bestämmelsen.

I artikel 105 sägs att de behöriga myndigheterna ska avgöra huruvida det är nödvändigt att införa specifika likviditetskrav för att täcka risker som ett institut är eller kan bli exponerat för. Och det anges ett antal faktorer som ska beaktas, bl.a. institutets affärsmodell, resultatet av en översyn och utvärdering som genomförts och vissa systemrelaterade likviditetsrisker. Frågan uppkommer om ett korrekt genomförande av direktivet i denna del fordrar att den angivna preciseringen, av omständigheter att beakta, måste återspeglas i den svenska lagen.

Det är inte alltid nödvändigt att uttryckligen återge en föreskrift i ett direktiv i en nationell lagbestämmelse. Det avgörande är i stället om det resultat som direktivet syftar till uppnås. Det finns goda skäl att anta att det skulle vara tillräckligt att i förarbetena hänvisa till de omständigheter som anges i artikel 105 (jfr EU-domstolens dom den 7 maj 2002 i mål C-478/99, kommissionen mot Sverige, REG 2002 s. I-4147, p. 23, angående det svenska genomförandet av direktivet 93/13/EEG om oskäliga villkor i konsumentavtal, EGT 1993 L 95 s. 29).

Emellertid finns i 10 kap. 2 § 5 i den föreslagna lagen en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de omständigheter som ska beaktas vid fastställandet av "en lämplig nivå" för ett särskilt likviditetskrav. Det framstår då som lämpligt att i samma bestämmelse inkludera en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter även beträffande de omständigheter som ska beaktas vid prövningen av om ett institut över huvud taget behöver uppfylla ett särskilt likviditetskrav. Bestämmelsen kan i så fall ges följande lydelse.

5. de omständigheter som ska beaktas, dels vid prövningen enligt 2 kap. 3 § av om ett institut ska uppfylla ett särskilt likviditetskrav, dels vid fastställandet av en lämplig nivå för ett sådant särskilt likviditetskrav i samband med en översyn och utvärdering av ett institut.

3 kap. 2 §

I paragrafen bör hänvisas inte bara till artikel 18 i tillsynsförordningen utan till artiklarna 18–24.

4 kap. 2 och 3 §§

I paragraferna finns bestämmelser om att Finansinspektionen kan ingå överenskommelser med behöriga myndigheter i andra stater om tillsynsansvaret över en grupp. Hur paragraferna förhåller sig till varandra är oklart. Under föredragningen har upplysts att 2 § ska reglera sådana fall där Finansinspektionen som utgångspunkt är den behöriga myndigheten och 3 § övriga fall. Detta framgår dock inte av lagtexten, som snarast ger intrycket att det som föreskrivs i 2 § också omfattas av 3 §.

Förhållandet mellan paragraferna bör klargöras under den fortsatta beredningen.

6 kap. 8 §

I paragrafen ges Finansinspektionen rätt att göra vissa undersökningar, ”om det behövs för tillsynen”. För att det inte ska råda någon tvekan om att det är Finansinspektionen som avgör om behov föreligger, bör förutsättningen uttryckas så att undersökning får göras ”när inspektionen anser att det behövs”, jfr t.ex. 13 kap. 4 § förslaget till lag om ändring i lagen om bank- och finansieringsrörelse.

6 kap. 9 §

Se vad Lagrådet har anfört angående 6 kap. 8 §.

Förslaget till lag om införande av lagen (2014:000) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag

4 och 8 §§

I paragraferna finns bestämmelser som innebär att tillstånd som meddelats enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar ska fortsätta att gälla efter det att den lagen har upphävts. Bestämmelserna är enligt Lagrådets uppfattning korrekt utformade för att de avsedda effekterna ska uppnås. I författningskommentaren till 4 § talas emellertid om "institut som före ikraftträdandet av tillsynsförordningen" fått visst tillstånd. Lagtexten innehåller ingen anknytning till tillsynsförordningens ikraftträdande den 1 januari 2014. Kommentaren till 8 § innehåller uttrycket "som gäller när tillsynsförordningen träder i kraft". Även här saknas anknytning till tillsynsförordningen i lagtexten. Författningskommentarerna är i dessa delar missvisande och ger upphov till osäkerhet om innebörden av bestämmelserna. De bör därför korrigeras.

5 §

I paragrafen anges att ett godkännande av ett kreditvärderingsföretag eller ett beslut om ett kreditvärderingsföretags kreditkvalitetssteg som gäller vid ikraftträdandet av lagen ska fortsätta att gälla fram till dess att EU-kommissionen antagit tekniska standarder på området. I författningskommentaren anges att det av paragrafen följer att ett företag som fått ett godkännande eller ett beslut inte behöver ansöka om nytt tillstånd fram till dess att EU-kommissionen antagit tekniska

standarder. Att så är fallet framstår som naturligt. Det finns däremot ingen reglering av eller förklaring till vad som ska gälla när EU-kommissionens beslut har fattats. Lagtexten måste förstås så att godkännandet upphör att gälla vid den tidpunkten. Det är givetvis av betydande intresse för kreditvärderingsföretagen att något slags besked lämnas i frågan om möjligheterna till fortsatta godkännanden efter den aktuella tidpunkten.

Författningskommentaren bör korrigeras i enlighet med vad Lagrådet har anfört i anslutning till 4 och 8 §§.

Förslaget till lag om kapitalbuffertar

1 kap. 3 §

Se vad Lagrådet har anfört angående 1 kap. 6 § förslaget till lag om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

3 kap. 3 §

Enligt paragrafen får Finansinspektionen i enlighet med föreskrifter som meddelats med stöd av 10 kap. 1 § undanta små och medelstora värdepappersbolag, fondbolag och AIF-förvaltare från kravet att ha en kapitalkonserveringsbuffert. Såsom lagtexten har utformats är det oklart om bestämmelsen innefattar ett bemyndigande att meddela föreskrifter eller avser beslut i enskilda fall. Detta bör klargöras under den fortsatta beredningen.

4 kap. 4 och 5 §§

Lagtexten och rubriken före 4 § bör förtydligas så att det framgår att bestämmelserna gäller för EES utom Sverige.

6 kap. 3 §

Se vad Lagrådet har anfört angående 3 kap. 3 §.

6 kap. 7 §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Ett institut ska ha metoder som gör det möjligt att i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 kap. 1 § 10 fortlöpande beräkna institutets högsta förfogandebelopp.

8 kap. 3 §

I paragrafen föreskrivs i tre punkter begränsningar i rätten att göra värdeöverföringar m.m. för institut som inte uppfyller det kombinerade buffertkravet.

Lagrådet föreslår att tredje punkten ges följande lydelse.

3. göra utbetalningar kopplade till primärkapitaltillskott.

Lagrådet föreslår vidare att andra stycket i paragrafen ges följande lydelse.

Ett institut får inte heller vidta en åtgärd som avses i första stycket, om åtgärden medför att institutet inte längre uppfyller det kombinerade buffertkravet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om värdepappersfonder

2 kap. 10 a §

I sista stycket andra meningen finns en hänvisning till föreskrifter som föreslås ändrad så att den ska avse föreskrifter meddelade med stöd av "samma förordning". Hänvisningen ska rätteligen avse föreskrifter meddelade med stöd av lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Förslaget till lag om ändring i lagen om bank- och finansieringsrörelse

1 kap. 10 §

I paragrafens första stycke föreskrivs nu att enskildas förhållanden till kreditinstitut inte får obehörigen röjas. Det föreslås ett tillägg om att inte heller uppgift i en anmälan eller utsaga om misstänkta överträdelser av bestämmelse som gäller för kreditinstitutets verksamhet som kan avslöja anmälarens identitet får obehörigen avslöjas.

Lagrådet föreslår att tillägget tas in i en särskild mening. Stycket skulle då kunna få följande lydelse.

Enskildas förhållanden till kreditinstitut får inte obehörigen röjas. Det samma gäller en uppgift i en anmälan eller en utsaga om en misstänkt överträdelse av en bestämmelse som gäller för kreditinstitutets verksamhet, om uppgiften kan avslöja anmälarens identitet.

3 kap. 2 §

I paragrafens första stycke föreskrivs att ett företag ska ges tillstånd att driva bankrörelse eller finansieringsrörelse, om vissa förutsättningar, som anges i fyra punkter, är uppfyllda. Enligt den fjärde punk-

ten ska den som ska ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Nu föreslås ett tillägg av innebörd att styrelsen i sin helhet ska ha tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att leda företaget.

Lagrådet föreslår att den nya bestämmelsen tas in i en särskild punkt. Om förslaget följs, behövs en följdändring i 15 kap. 2 §.

6 kap. 2 a §

I paragrafen finns bestämmelser som är avsedda att genomföra artikel 71 i direktivet, om rapportering av överträdelser. I fråga om den föreskrift som finns i artikel 71.2 b, om lämpligt skydd för anställda mot repressalier m.m. när de rapporterar om överträdelser, är slutsatsen i övervägandena (avsnitt 12.1.2) att svensk rätt uppfyller de krav som direktivet ställer. Någon bestämmelse föreslås därför inte i den delen.

Till grund för ställningstagandet åberopas främst de arbetsrättsliga bestämmelserna om uppsägning och avsked, 7 och 18 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd, och den rättspraxis som Arbetsdomstolen har utvecklat i anslutning till dessa bestämmelser. Det sägs att enligt rättspraxis omplacering av personliga skäl kan underkastas en rättslig prövning som liknar prövningen vid uppsägning och att detsamma gäller arbetsledningsbeslut som utövas otillbörligt eller strider mot goda seder på arbetsmarknaden. Det hänvisas också till 2 § lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter. Enligt denna paragraf anses det inte som ett obehörigt angrepp på en företagshemlighet att någon avslöjar något som skäligen kan misstänkas utgöra brott på vilket fängelse kan följa, eller som kan anses utgöra ett

annat allvarligt missförhållande i näringsidkarens rörelse. Vidare hänvisas till meddelarskyddet enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

I övervägandena nämns i avsnitt 12.1 den utredning som tillsattes i februari 2013 om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm (Dir. 2013:16). En särskild utredare ser över skyddet för arbetstagare som slår larm om olika former av missförhållanden, oegentligheter eller brott. Utredaren ska enligt sina direktiv bl.a. analysera i vilka avseenden skyddet för arbetstagare behöver förstärkas, och med beaktande av andra skyddsvärda intressen föreslå åtgärder som stärker skyddet. Uppdraget ska redovisas senast den 22 maj 2014.

I direktiven till utredningen nämns att riksdagens konstitutionsutskott har ansett att det finns skäl att se över lagstiftningen i syfte att stärka skyddet för s.k. visselblåsare (bet. 2010/11:KU23). Vidare nämns särskilt EU-reglerna på finansmarknadsområdet med krav på lämpligt skydd mot bl.a. repressalier för arbetstagare som slår larm om misstänkta eller faktiska överträdelser av regelverken. Det sägs att utredningens förslag ska utarbetas bl.a. ”med beaktande av de krav som följer av EU-rätten”.

Det framstår som osäkert om regeringens bedömning att svensk rätt redan i dag uppfyller kapitaltäckningsdirektivets krav på lämpligt skydd mot repressalier m.m. är riktig. I övervägandena i den delen nämns inte den nyssnämnda utredningen, och bedömningen synes ha gjorts utan att direktiven, och möjligheten av kommande förslag, har beaktats.

Med hänsyn till den pågående utredningen får det dock anses befogat att det inte redan nu föreslås en särskild bestämmelse för bank- och finansieringsområdet. När nya regler så småningom ska övervä-

gas med anledning av eventuella utredningsförslag, har regeringen självfallet att beakta det krav som ställs i direktivet.

Med anledning av att regeringen i sina överväganden åberopar 2 § lagen om skydd för företagshemligheter vill Lagrådet påpeka att regeringen i december 2013 i en lagrådsremiss lade fram förslag om bestämmelser för att stärka skyddet för företagshemligheter. Det föreslogs bl.a. en utvidgad kriminalisering som skulle innebära en inte obetydlig försvagning av skyddet för visselblåsare. Förslagen mötte viss kritik av Lagrådet. Regeringen har ännu inte lagt fram någon proposition i ärendet.

15 kap. 1 §

Enligt en föreslagen ny bestämmelse i paragrafens tredje stycke ska Finansinspektionen ingripa, ”om det finns skäl att anta att ett kreditinstitut inom tolv månader sannolikt inte längre kommer uppfylla sina skyldigheter enligt lagen eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet”.

Lagrrådet anser att beviskravet kan uttryckas enklare (jfr 2 kap. 1 § 3 förslaget till lag om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag) och föreslår att lagtexten formuleras så att Finansinspektionen ska ingripa, ”om det är sannolikt att ett kreditinstitut inom tolv månader inte längre kommer att uppfylla sina skyldigheter - - -”.

15 kap. 2 §

I paragrafen regleras följderna av att någon som ingår i ett kreditinstituts styrelse eller är dess verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 2 § 4. Remissens förslag innebär att den föreslagna nya regleringen om krav på styrelsen som helhet förs in i be-

stämelsen. Om Lagrådets förslag att bestämmelsen om styrelsen som helhet ska tas in i en särskild punkt i 3 kap. 2 §, behövs en hänvisning till den punkten i förevarande paragraf. Lagrådet förordar också att vad som ska gälla i fråga om styrelsen som helhet regleras för sig även i denna paragraf.

15 kap. 7 §

Enligt paragrafen får Finansinspektionen besluta att ett institut som har meddelats beslut om anmärkning eller varning ska betala en straffavgift, som enligt remissens förslag ska benämnas sanktionsavgift. Enligt 8 § ska avgiften fastställas till lägst femtusen kronor och högst femtio miljoner kronor. I remissen föreslås att denna bestämmelse ska ändras så att det högsta beloppet kan vara tio procent av kreditinstitutets omsättning närmast föregående år.

Med den föreslagna nya bestämmelsen kan sanktionsavgiften komma att uppgå till mycket stora belopp. Det kan då ifrågasättas om det inte av rättssäkerhetsskäl borde vara en uppgift för domstol att pröva sanktionsavgiften. Visserligen kan avgiften redan enligt gällande rätt bestämmas till ett så högt belopp som 50 miljoner kronor (jämför lagen (2013:561) om alternativa investeringsfonder och den nyligen beslutade lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se prop. 2013/14:107). Men den föreslagna bestämmelsen öppnar för mycket större belopp och rättssäkerhetsskäl accentueras därmed.

I konkurrenslagen finns bestämmelser om konkurrensskadeavgift, som är en sanktionsavgift av samma slag som den nu aktuella. Konkurrensskadeavgiftens maximibelopp är tio procent av företagets omsättning föregående år, 3 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579).

Stockholms tingsrätt beslutar om konkurrensskadeavgift på talan av Konkurrensverket, 3 kap. 5 §.

Tanken att Konkurrensverket skulle få en generell behörighet att fatta rättsligt bindande beslut om konkurrensskadeavgifter har avvisats, se prop. 2007/08:135 s. 81 f.

Lagrådet förordar att en ordning av samma slag som den som gäller i fråga om konkurrensskadeavgift införs för prövning av den nu aktuella sanktionsavgiften.

15 kap. 8 §

Enligt remissförslaget ska sanktionsavgiften fastställas till (1) högst tio procent av kreditinstitutets omsättning närmast föregående räkenskapsår eller (2) två gånger summan av den vinst eller två gånger de kostnader som undvikits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Det framgår inte hur beräkningsmetoderna enligt de båda punkterna förhåller sig till varandra. Ska maximibeloppet vara det högsta eller det lägsta av de belopp som någon av metoderna leder till? Motsvarande bestämmelser i kapitaltäckningsdirektivet, artikel 67, innehåller samma oklarhet.

Saken måste klargöras under den fortsatta beredningen.

Lagrådet föreslår vidare att bestämmelsen i andra punkten, som har fått en olycklig språklig utformning, ges följande lydelse.

2. två gånger den vinst som erhållits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

3. två gånger de kostnader som undvikits till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

15 kap. 9 §

Om Lagrådets förslag till utformning av 15 kap. 8 § följs, krävs att även 9 § ändras.

15 kap. 11–14 §§

Under föredragningen har uppmärksammats att det krävs ändringar i 15 kap. 11–14 §§ samt i rubriken före 15 kap. 11 § som en följd av att uttrycket "straffavgift" ändras till "sanktionsavgift".

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Det föreslås inte någon övergångsbestämmelse av innebörd att vissa förhållanden som gäller vid ikraftträdandet får bestå under en övergångstid. Det medför exempelvis att sammansättningen av en nyvald styrelse måste ändras före ikraftträdandet om styrelsen inte svarar mot de nya kraven i 10 och 12 kap. Vidare innebär det att ett gällande avtal om ersättning inte får tillämpas om det strider mot kravet i 6 kap. 4 c § att den rörliga ersättningen inte får vara större än den fasta.

Enligt remissen lämnar kapitaltäckningsdirektivet inte utrymme för några övergångsbestämmelser. Beträffande rörlig ersättning, exempelvis, har hänvisats till artikel 162.3, där det framgår att instituten ska åläggas att tillämpa principerna i direktivet även om ersättningen grundas på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

Lagrådet ifrågasätter inte bedömningen att det saknas utrymme för övergångsbestämmelser som tar hänsyn till gällande avtal m.m. Men

det bör noteras att avsaknaden av sådana bestämmelser kan skapa bl.a. betydande civilrättsliga komplikationer. Den som har anställts med en relativt sett låg fast ersättning och förmånliga villkor för den rörliga ersättningen kan ha anledning att hävda att villkoren gäller mellan parterna trots de nya lagbestämmelserna och att ersättning för ekonomisk skada ska utgå för det fall de avtalade ersättningsvillkoren inte tillämpas.

Denna och andra komplikationer som kan uppstå som en följd av att övergångsbestämmelser saknas berörs inte över huvud taget i remissen. Det är enligt Lagrådets mening inte tillfredsställande. Effekterna bör behandlas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om värdepappersmarknaden

1 kap. 11 §

Lagrådet föreslår att det nya andra stycket utformas efter mönster av Lagrådets förslag till utformning av 1 kap. 10 § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse.

3 kap. 1 §

Lagrådet föreslår att det föreslagna tillägget i första stycket 5 tas in i en särskild punkt så som Lagrådet har föreslagit beträffande 3 kap. 2 § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Om förslaget följs, behövs en följdändring i 3 kap. 12 §.

7 kap. 7–9 §§

Under föredragningen har uppmärksammats att i 7 kap. inte bara 8 och 9 §§ utan även 7 § ska upphävas, eftersom motsvarande regler finns i artiklarna 89–91 i tillsynsförordningen.

25 kap. 1 §

Lagrådet föreslår att det nya tredje stycket utformas efter mönster av Lagrådets förslag till utformning av 15 kap. 1 § tredje stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse.

25 kap. 4 §

Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört beträffande 15 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse.

25 kap. 9 §

Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört beträffande 15 kap. 8 § lagen om bank- och finansieringsrörelse.

25 kap. 10 §

Lagrådet hänvisar till vad Lagrådet har anfört beträffande 15 kap. 9 § lagen om bank- och finansieringsrörelse.

25 kap. 25–28 §§

Under föredragningen har uppmärksammats att det krävs ändringar i 25 kap. 25–28 §§ samt i rubriken före 25 kap. 25 § som en följd av att uttrycket "straffavgift" ändras till "sanktionsavgift".

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.